

Sygn. akt I C 1908/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SR Małgorzata Nowak

Protokolant: st. sekr. sąd. Sylwia Domańska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2017 roku w Zgierzu na rozprawie

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko Towarzystwu (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od Towarzystwa (...) z siedzibą w W. na rzecz W. D. kwotę 7.000,00 (siedem tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 14 lipca 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od Towarzystwa (...) z siedzibą w W. na rzecz W. D. kwotę 836,80 (osiemset trzydzieści sześć 80/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1907/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 września 2015 r. powód W. D. , w imieniu którego wystąpił jego przedstawiciel ustawowy A. D. wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) z siedzibą w W. kwoty 10.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lipca 2015 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią dziadka powoda L. W. , przy czym swoje żądanie oparł o przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 2 k.c. Powód wniósł również o zasądzenie kosztów procesu.

(pozew – k. 3-5)

Pozwane Towarzystwo (...) z siedzibą w W. nie uznało powództwa i wniosło o jego oddalenie oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu. Pozwany wskazał, że roszczenie powoda jest wygórowane. Podniósł, że stan zdrowia L. W. był zły przez wypadek, zaś powód może liczyć na wsparcie pozostałych członków rodziny. Pozwany powołał orzeczenia sądów powszechnych, w których tytułem zadośćuczynienia za śmierć dziadka zasądzano kwoty od 2.000 (dla wnuka w wieku 1 roku) do 7.000 zł (dla wnuczki w wieku 17 lat).

(odpowiedź na pozew – k. 11-14)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 września 2007 r. w Z., kierujący samochodem marki O. (...)

nr rej. (...) R. P. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że nie zachował należytej ostrożności podczas manewru cofania

i w efekcie, tyłem pojazdu potracił pieszego L. W., który doznał obrażeń ciała skutkujących niewydolnością wielonarządową będącą powikłaniem stanu po urazie złamania szyjki kości udowej prawej, w konsekwencji których zmarł po dwutygodniowym pobycie w szpitalu. Wyrokiem z dnia 7 marca 2008 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II K 8/08 Sąd Rejonowy w Zgierzu uznał R. P. winnym popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 k.c. i wymierzył mu karę.

(wyrok – k. 103 załączonych akt II K 8/08)

L. W. był dziadkiem W. D. ze strony matki. W dacie jego śmierci powód miał 7 lat. Mieszkali w jednym domu – powód z rodzicami i siostrą E. na parterze, zaś dziadkowie na piętrze.

(zeznania A. D. – k. 59-60 , zeznania świadka D. D. – k. 33 odw, nagranie zeznań 00: 07:03)

L. W. angażował się w opiekę nad wnukami. Spędzali razem dużo czasu, wspólnie się bawili, przebywali na podwórku, oglądali telewizję, przygotowywali posiłki. L. W. opowiadał wnukom różne historie , wykonywał z wnukiem W. wiele prac manualnych jak rysowanie , malowanie. Odwoził dzieci do przedszkola i szkoły. Wszystkie święta i rodzinne uroczystości spędzali wspólnie.

(przesłuchanie A. W. – k. 59-60 , zeznania świadka D. D. – k. 33 odw, nagranie zeznań 00: 07:03)

Śmierć L. W. zbiegła się w czasie z rozpoczęciem roku szkolnego , który był pierwszym rokiem nauczania w szkole podstawowej dla W. . Zarówno wnuk , jak i jego rodzice byli przygotowani do tego , że dziadek L. W. czynnie pomoże w zaprowadzaniu do nowej szkoły , odrabianiu lekcji , tak jak to było do tej pory . W. D. nie korzystał z pomocy psychiatrycznej lub psychologicznej . Uczestniczył w pogrzebie , parę miesięcy po pogrzebie zaczął intensywniej pytać się o wypadek dziadka , przeżywać jego śmierć i odczuwać jego brak .

W dacie śmierci L. W. dziadkowie powódki ze strony ojca mieszkali na stałe w USA. Przyjeżdżali do Polski raz do roku na 3 tygodnie . W 2008 r., już po śmierci L. W. dziadkowie powoda ze strony ojca wrócili na stałe do Polski.

(zeznania A. D. – k. 59-60 , zeznania świadka D. D. – k. 33 odw , nagranie zeznań 00: 07:03)

W. D. chodzi z rodzicami na cmentarz i wspomina dziadka .

(zeznania A. D. – k. 59-60 ,)

W dacie śmierci L. W. miał 76 lat. Kilka lat przed śmiercią przeszedł zawał. Pozostawał pod kontrolą kardiologa. Nie był poważnie chory. Nie miał problemów z poruszaniem się, był ruchliwy , wykonywał prace wokół domu , jeździł na rynek, codziennie odprowadzał W. do szkoły , wcześniej przedszkola .

(zeznania A. D. – k. 59-60 ,)

W dacie zdarzenia pojazd sprawcy wypadku ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) z siedzibą w W..

(bezsporne)

Pozwany decyzją z dnia 13 lipca 2015 r. uznał roszczenie powoda do kwoty 3.000 zł.

(okoliczność przyznana , akta szkody k 15)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów, które uznał

za wiarygodne. Zeznania świadka i przedstawiciela ustawowego małoletniego powoda były spójne, logiczne, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Na rozprawie w dniu 22 marca 2017 roku Sąd oddalił wniosek dowodowy strony pozwanej o zwrócenie się do Ministra Zdrowia i placówek medycznych, z których korzystał poszkodowany, o udzielenie informacji, z jakich świadczeń zdrowotnych korzystał L. W. przed śmiercią oraz opinii biegłego geriatry celem ustalenia hipotetycznej długości życia poszkodowanego, na co pozwany zgłosił zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. Ustalanie hipotetycznej długości życia L. W. jest zdaniem sądu nieprzydatne w niniejszej sprawie, a okoliczność ta nie miałaby wpływu na rozstrzygnięcie. Po pierwsze dlatego, że hipotetyczna okoliczność pozostaje nadal jedynie hipotezą, a zatem przypuszczeniem, które wcale nie musi odpowiadać rzeczywistości. Po drugie, stan zdrowia zmarłego nie pozostawał w związku z jego śmiercią będącą skutkiem nagłego wypadku komunikacyjnego. Natomiast krzywda powoda polega na przedwczesnej utracie członka rodziny, z którym był bardzo związany.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w przeważającej części.

W niniejszej sprawie podstawę żądania powodów stanowi przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Śmierć L. W. miała bowiem miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., nr 116, poz. 731), na mocy której został wprowadzony do art. 446 § 4 k.c.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/10 (OSP 2011/9/96, LEX nr 604152) uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie

za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Stanowisko to jest utrwalone w orzecznictwie (zob. także uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11, OSP 2012/3/32, LEX nr 852341; uchwała SN z dnia 12 grudnia 2013 roku, III CZP 74/13, OSP 2015/2/15, LEX nr 1405242).

Przy ocenie jaka suma jest, w rozumieniu art. 448 k.c., odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. Uszczegóławiając te kryteria na potrzeby sprawy, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 k.c. to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne

i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12, LEX nr 1220462, zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 października 2012 r., I ACa 435/12, LEX nr 1237230).

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy zatem wziąć pod uwagę szereg czynników, takich jak: rodzaj naruszonego dobra osobistego, formę naruszenia, intensywność negatywnych przeżyć psychicznych pokrzywdzonego, wpływu naruszenia na społeczną pozycję pokrzywdzonego, potrzebę udzielenia satysfakcji adekwatnej do jego statusu majątkowego i możliwości finansowych sprawy naruszenia. Wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia psychiczne. Samo zaś zadośćuczynienie nie jest automatyczną konsekwencją wyrządzenia szkody,

w kompetencji sądu pozostaje zaś uznanie czy osobie, której szkoda została wyrządzona, w kontekście całokształtu okoliczności faktycznych danego przypadku należy się zadośćuczynienie i w jakiej wysokości (wyrok SN z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX nr 602683, wyrok SN z dnia 14 lutego 2008 r., II CSK 536/07, LEX nr 461725, wyrok SN z dnia 9 listopada 2007 r., V CSK 245/07, LEX nr 369691).

Ustalając wysokość należnego zadośćuczynienia, Sąd wziął także pod uwagę, iż zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 2007 r., I ACa 617/07, LEX nr 795203, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 września 2012 r., I ACa 640/12, LEX nr 1220559).

Dla każdego człowieka śmierć osoby najbliższej jest jednym z najbardziej traumatycznych doświadczeń. Udziałem powoda stały się cierpienia psychiczne będące wynikiem zerwania więzi emocjonalnej łączącej go z dziadkiem. L. W. mieszkał w tym samym domu co powód, opiekował się nim jako najmłodszym wnukiem na co dzień, zawoził go do przedszkola, szkoły, razem się bawili i przygotowywali posiłki, wspólnie spędzali święta i rodzinne uroczystości. Wszystko to sprawiało, że powód był mocno związany z dziadkiem i boleśnie odczuł jego stratę. W dacie śmierci L. W. dziadkowie powoda ze strony ojca mieszkali za granicą wobec czego, nie mogli pomóc powodowi w okresie żałoby.

Z drugiej strony, na ustalenie wysokości zadośćuczynienia miał wpływ fakt, że od śmierci L. W. upłynęło już 9 lat, a czas w istocie łagodzi ból i cierpienie związane ze śmiercią osoby najbliższej. Tym niemniej powód nie został sam po śmierci dziadka. Miał rodziców i starszą o 5 lat siostrę. Już po śmierci dziadka do Polski na stałe powrócili dziadkowie ze strony ojca, z którymi tak szczególna więź łącząca wnuków z dziadkami dopiero się szczególnie zawiązywała, z uwagi na ich wcześniejszy stały pobyt za granicą.

W tym stanie faktycznym Sąd doszedł do przekonania, że kwota 10.000 zł stanowi wymierną rekompensatę krzywdy powoda, nie będąc przy tym kwotą wygórowaną. Na rzecz powoda należało zatem zasądzić 7.000 zł, wobec dobrowolnej wypłaty przez ubezpieczyciela 3.000 zł. W pozostałym zakresie powództwo należało zatem oddalić. Kwota ta pokrywa się również z wysokością zasądzoną przez Sąd zadośćuczynienia na rzecz siostry powoda E. D. wyrokiem w sprawie I C 1907/15. Między rodzeństwem jest 5 lat różnicy, tym niemniej stopień przywiązania do zmarłego dziadka L. W. był porównywalny zarówno co do intensywności więzi jak i pomocy wykonywanej przez niego w opiece nad wnukami. Ponadto młodszy wnuk potrzebował na pewno bardziej intensywnej opieki i zaangażowania po stronie dziadka.

Podnoszony przez pozwanego fakt hipotetycznej długości życia poszkodowanego nie mógł natomiast stanowić podstawy do obniżenia zadośćuczynienia w niniejszej sprawie. L. W. nie był obłożnie chory. Kilka lat przed śmiercią przeszedł zawał, pozostawał pod opieką kardiologa, jednakże po tym incydencie zdrowotnym był w pełni sprawny, nie miał problemów z poruszaniem się. Należy przy tym wskazać, iż nagła śmierć bliskiego członka rodziny jest zawsze bolesna niezależnie od tego, ile jeszcze pozostało mu lat życia.

O obowiązku zapłaty odsetek Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Decyzją z dnia 13 lipca 2015 r. pozwany odmówił wypłaty dalszego zadośćuczynienia, wobec czego od następnego dnia opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Mając jednakże na uwadze, iż wyrok w niniejszej sprawie został wydany w dacie obowiązywania znowelizowanych przepisów w zakresie odsetek określonych w Kodeksie Cywilnym, niezbędnym było uwzględnienie przedmiotowych zmian w treści wyroku. Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1830) art. 481 k.c. otrzymał, począwszy od jego § 2, następujące brzmienie: Jeżeli stopa odsetek

za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Nadto,

w dodanych § 2¹-2⁴ powołanego przepisu, wskazano, iż: maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie) (§ 2¹); jeżeli wysokość odsetek za opóźnienie przekracza wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie, należą się odsetki maksymalne

za opóźnienie (§ 2²); postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych za opóźnienie, także w przypadku dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy (§ 2³); Minister Sprawiedliwości ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie (§ 2⁴).

W dotychczasowym brzmieniu powołanego art. 481 k.c., wskazywano jedynie, iż odsetki za opóźnienie, w przypadku, gdy ich wysokość nie była z góry oznaczona, równe są wysokości odsetek ustawowych. W przypadku natomiast, gdy wierzytelność była oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel mógł żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

W myśl art. 56 powołanej ustawy nowelizującej do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Zgodnie natomiast z art. 57 tejże ustawy, z wyjątkiem art. 50, art. 51 i art. 54, wchodzi ona w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Mając na uwadze powyższe, koniecznym było zasądzenie odsetek poczynszy od wskazanej powyżej daty do dnia 31 grudnia 2015 r. (tj. dnia poprzedzającego wejście w życie przedmiotowej ustawy nowelizującej, w zakresie przepisów dotyczących odsetek określonych w kodeksie cywilnym) w wysokości odsetek ustawowych, określonych w art. 481 k.c. w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016 r., które wynosiły 8 % rocznie, a od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, odsetek ustawowych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 k.c. w aktualnym brzmieniu, które wynoszą obecnie 7 % w skali roku.

Sąd stoi przy tym na stanowisku, że zadośćuczynienie za krzywdę zobowiązany ma zapłacić, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w przepisie art. 817 § 2 k.c. oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 392 z zm.), niezwłocznie po wezwaniu przez uprawnionego (art. 455 in fine k.c.), nie zaś od dnia wyrokowania. Odsetki należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia

w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Należy przy tym wskazać, iż możliwość przyznania przez Sąd zadośćuczynienia nie zakłada dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Pomimo pewnej swobody ocen sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny. (zob. wyroki SN: z dnia 17 listopada 2006 r.,

V CSK 266/06, LEX nr 276339, z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09, LEX nr 602683, z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11, LEX nr 1129170).

Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Powód wygrał proces w 70 %. Ponosił koszty procesu w wysokości 1.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika (§ 6 pkt. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 490), 17 zł opłaty

skarbowej od pełnomocnictwa i 500 zł opłaty sądowej, tj. łącznie 1.717 zł. Z tego 70 % stanowi 1.201,90 zł. Pozwany poniósł 1.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. 30 % z 1.271 zł wynosi 365,10 zł. Na rzecz powoda należało zatem zasądzić różnicę powyższych kwot, tj. 836,80 zł.